

NEO-BFHI sertifikaatti – lääkärin näkökulma

Leena Hintikka, LL, lastentautien
erikoislääkäri, neonatologi, KYS

21.3.2024

BFHI = Baby-Friendly Hospital Initiative

- WHO:n ja Unicefin vuonna 1991 julkaisema toimintaohjelma imetyksen edistämiseksi
- Päivitetty 2018

- 3 ohjelmaa:
 - Synnytys sairaalat, Suomeen -> 1994
 - Neuvolat

- **Vastasyntyneiden teho- ja valvontaosastot sekä lastenosastot (Neo-BFHI) 2015**

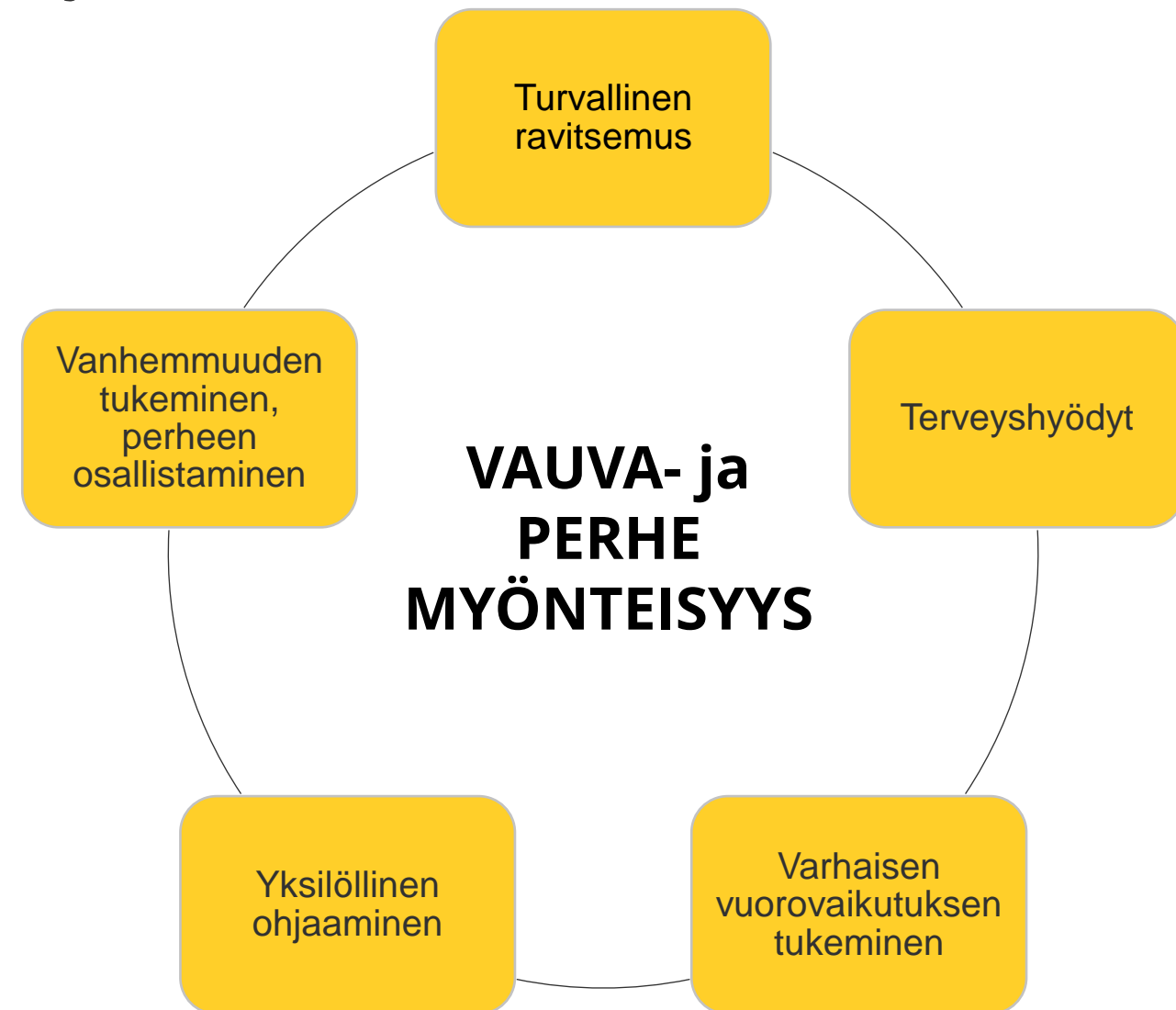

Imetystä tuetaan vauvamyönteisyysohjelmissa

- Kaikissa kolmessa ohjelmassa on omat
 - kriteerinsä,
 - itsearviointityökalunsa ja
 - tilastointiohjeensa.
- Lisäksi kaikissa ohjelmissa edellytetään äidinmaidonkorvikkeiden kansainvälisen markkinointikoodin noudattamista.
- Jos terveydenhuollon yksikkö täyttää vauvamyönteisyyden kriteerit, se voi hakea itselleen vauvamyönteisyysertifikaattia.
- Sertifikaatin myöntää auditoinnin perusteella Vauvamyönteisyyden kansallinen kehittämisryhmä.

Miksi toteuttaa vauvamyönteisysohjelmaa teho­hoidossa?

- Vauvan ja äidin terveyshyödyt
- Vanhemmuuden ja vuorovaikutuksen tuki
- Kansanterveydellinen hyöty
- Taloudellinen hyöty
- Henkilökunnan ammattitaidon kehittyminen
- Imago­hyöty - kertoo toiminnan laadusta

Imetyksen maailmanlaajuinen merkitys

- Vähentää lasten sairastavuutta ja kuolleisuutta
 - Lähes 600 000 lasten ripuli- ja keuhkokuumekuolemaa on yhteydessä imetyksen puutteeseen vuosittain
 - Arviolta miljoona lapsuusajan lihavuustapausta on yhteydessä siihen, että lapsia ei imetetä suositusten mukaisesti
 - Maailmassa on 155 miljoonaa aliravittua, 52 miljoonaa kuihtunutta ja 41 miljoonaa ylipainoista alle 5-vuotiasta lasta
 - Edesauttaa suoliston, keskushermoston ja puolustusjärjestelmän kehitystä

Walters et al, *Health Policy and Planning*, July 2019
Victoria et al, Lancet Breastfeeding Series Group, 2016

Imetyksen maailmanlaajuinen merkitys

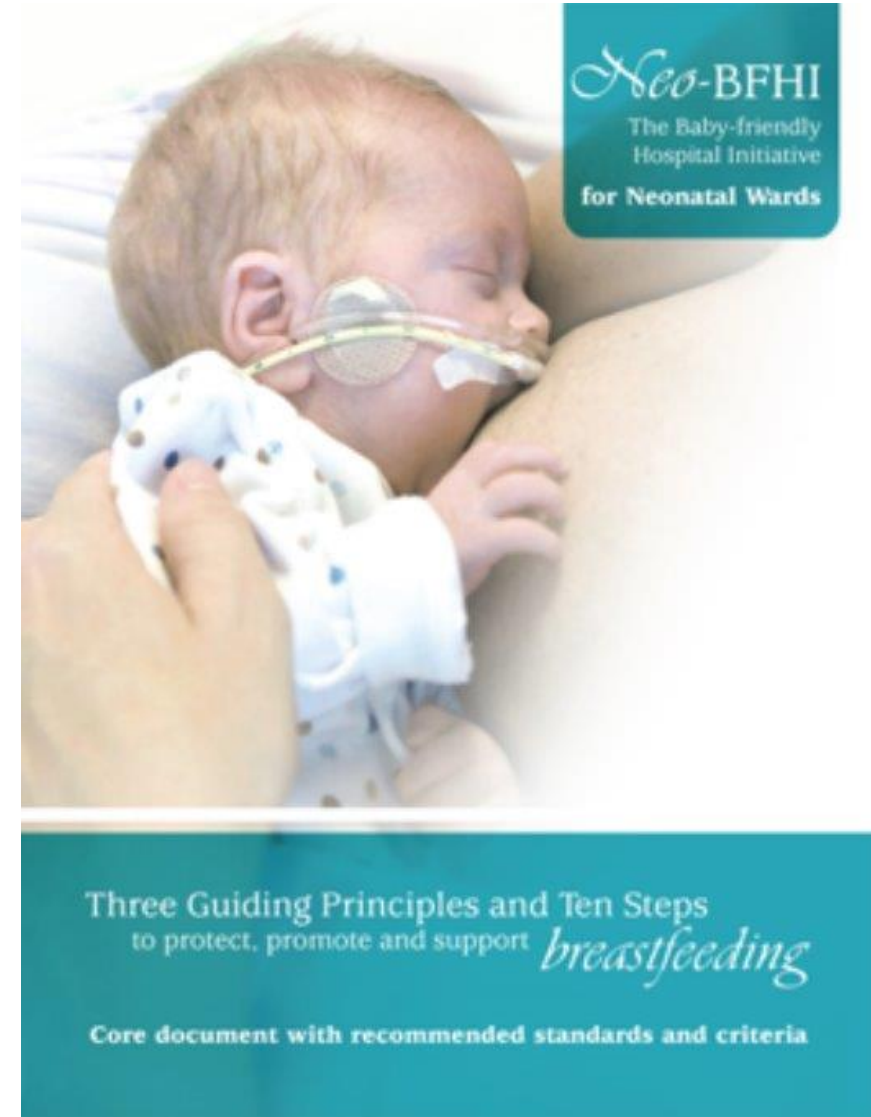
- Edistää äidin terveyttä
 - Auttaa äidin elimistöä palautumaan synnytyksestä
 - Vahvistaa vuorovaikutussuhdetta vanhemman ja lapsen välillä
 - Vähentää riskiä sairastua sydän- ja verisuonitauteihin, diabetekseen, synnytyksen jälkeiseen masennukseen sekä rinta- ja synnytyselinten syöpiin
- Suositusten mukaisella imetyksellä voitaisiin tutkimuksen mukaan estää lähes 10 000 toisen asteen diabeteksen ja syöpien aiheuttamaa kuolemaa äideillä vuosittain.

Walters et al, *Health Policy and Planning*, July 2019
Victora et al, Lancet Breastfeeding Series Group, 2016

Imetyksen maailmanlaajuinen merkitys

- Imetys on taloudellista, ympäristöystävällistä ja kestävää
 - Jokainen imetykseen satsattu dollari tuottaa 35-kertaisen taloudellisen hyödyn
 - Imettämättömyys on yhdistetty 302 miljardin dollarin taloudellisiin menetyksiin vuosittain
 - Äidinmaito on luonnollista, uusiutuvaa, se on tuotettu ja viety kuluttajan luo ilman päästöjä, pakkauksia ja jätettä
 - Yhden äidinmaidonkorvikejauhekilon tuottamiseen tarvitaan 4000 litraa puhdasta vettä

- Kuopion yliopistollisen sairaalan vastasyntyneiden teho-osastolle sertifikaatti 4/2023.

KYS

Vuonna 2015 muutto uusiin tiloihin ja siirtyminen perhehuonemalliselle osastolle (samana vuonna Neo-BFHI -ohjelma)

Perhe on keskiössä osaston toiminnassa, ja vastasyntyneet hoidetaan yhden perheen huoneissa

- **18 perhehuonetta** + vanhempien olohuone
- **Separaation välttäminen** → äiti ja vauva hoidetaan samassa perhehuoneessa synnytyksen jälkeen → tiivis yhteistyö naisten akuuttikeskuksen kätilöiden kanssa
- **Mahdollisuus osallistua oman vauvan hoitoon heti syntymästä lähtien**
- **Vanhemmat mukana lääkäreiden kierrolla (VVM)**

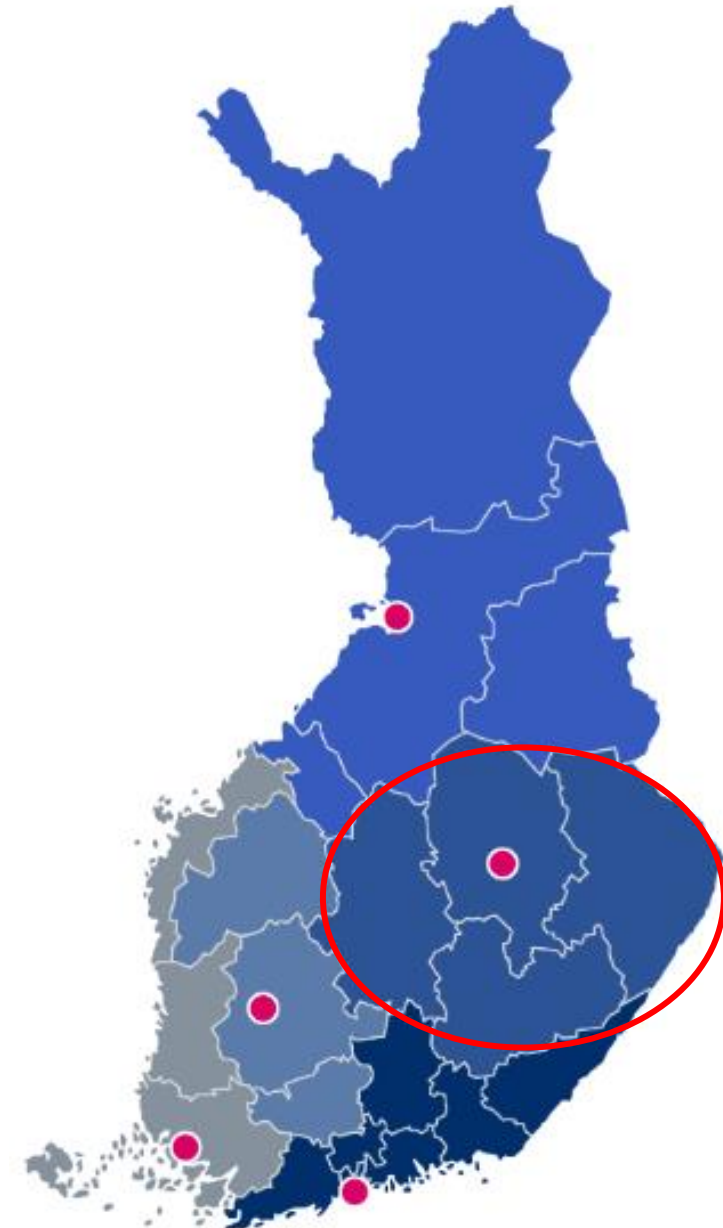
Kuopion yliopistollisen sairaalan vastasyntyneiden teho-osaston potilaat

- Potilasryhmät
 - Pienet keskukset < H32 (keskitys YTA-alueelta)
 - Hieman ja kohtalaisen ennenaikaiset vastasyntyneet H32-36+6
 - Täysiaikaiset > 37+0
 - Imeväiset: alle 1 v tehohoito ja -valvonta + heräämö
- 450-550 hoitojaksoa/v

Mistä potilaamme tulevat?

Itä-Suomen yhteistyöalue

- Etelä-Savon hyvinvointialue
 - Keski-Suomen hyvinvointialue
 - Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
 - Pohjois-Savon hyvinvointialue (KYS Kuopion yliopistollinen sairaala)
-
- n. 800 000 asukasta / 65 kuntaa
 - n. 6500 synnytystä vuodessa
-
- Vuonna 2023 **KYS:ssa 1705 synnytystä**
 - 235 (13,8 %) sektiota
 - 36 pieniä < H32 keskosia

" Hoito- ja asennekulttuurin muutos alkoi jo vanhoissa tiloissamme, ja nykyinen osasto suunniteltiin alusta asti perheitä huomioiden

"Ei rakettitiedettä, vaan rakkautta"

"A child shall not be separated from her or his parents" (YK:n Lasten oikeuksien julistus)

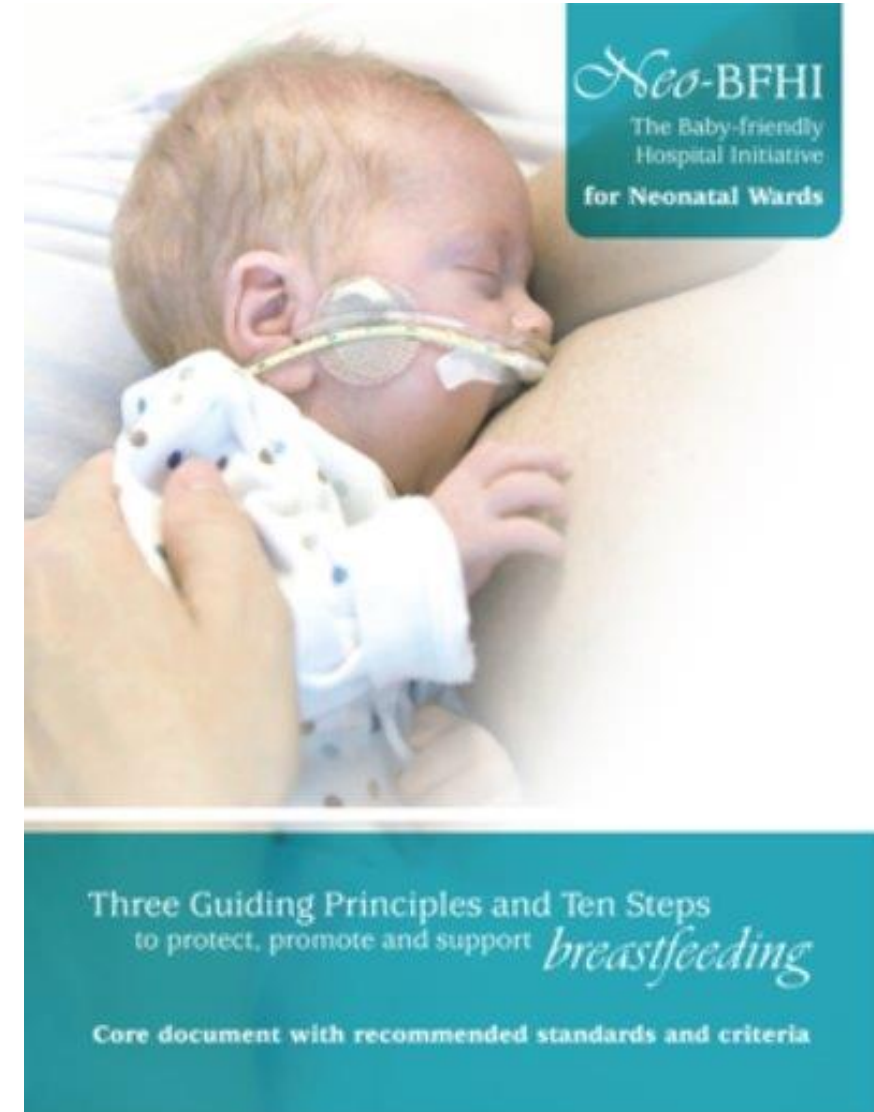
Työ perhehuoneosastolla vaatii perhekeskeisen työtteen ja asenteen henkilökunnalta.

Perhe ei ole koskaan tiellä, vaan välttämätön ja tärkeä osa keskosen ja sairaan vastasyntyneen hoitotiimiä.

Vauvamyönteisyysohjelman pääperiaatteet vastasyntyneiden teho-osasto (Neo-BFHI)

Vauvamyönteisyysohjelman pääperiaatteet:

1. Osaston imetysohjauksessa keskitytään **yksilöllisesti kunkin äidin ja vauvan tilanteeseen**.
2. Vastasyntyneiden teho-osastolla **toteutetaan perhekeskeistä hoitoa** ja ympäristö järjestetään perheiden tarpeita huomioiden.
3. Äideille annetaan **tukea ja ohjausta imetykseen** koko hoitajakson ajan. Tuki jatkuu myös kotiutumisen jälkeen.

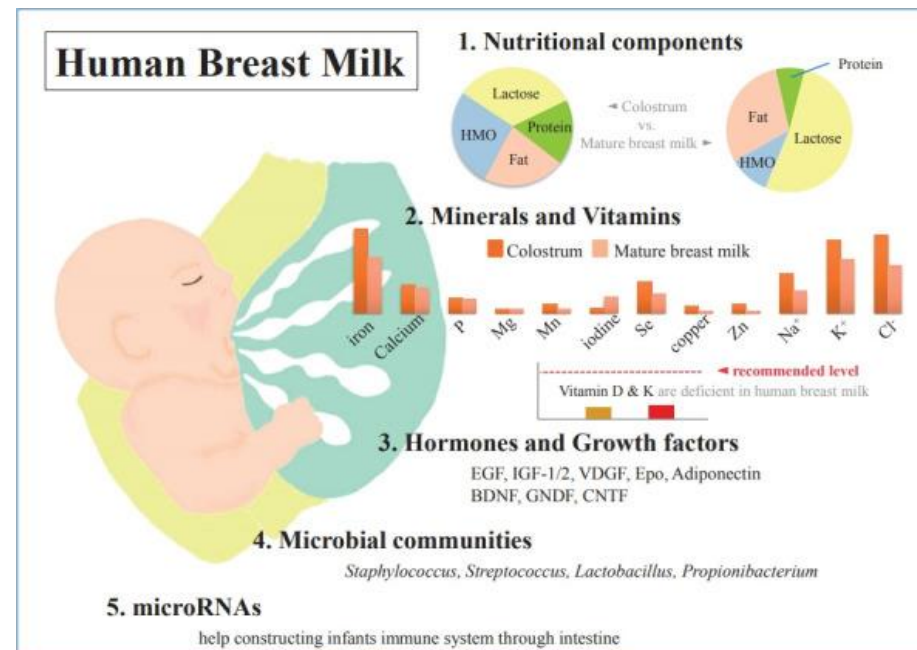

Ensisijainen ravitseminen äidinmaito

•Rintamaidon koostumus/ www.fineli.fi

- E 65 kcal/100 ml
- HH 7.4 g/100 ml
- Rasva 3.5 g/100 ml
- Proteiini 1.1 g/100 ml

Todellisuudessa vaihtelee runsaasti

Kim SY, Yi DY. Components of human breast milk: from macronutrient to microbiome and microRNA. Clin Exp Pediatr. 2020 Aug;63(8):301-309. doi: 10.3345/cep.2020.00059. Epub 2020 Mar 23. PMID: 32252145; PMCID: PMC7402982.

Mitä maitoa käytetään?

- Oman äidin tuoremaito
 - edistää parhaiten lapsen kasvua
 - Sisältää ihanteellisen määrän proteiineja, hiilihydraatteja, rasvoja, vasta-aineita, entsyymejä, kasvutekijöitä, hormoneja
 - CMV tartuntariski pieni, mutta ilmeinen
- Rintamaito paras
 - pakastaminen muuttaa RM koostumusta
 - luovutettu RM aina pastöroitava → mikrobit (myös hyvät) kuolevat, entsyymit inaktivoituvat
- Keskoskorvike

Lisämaitoa voi joutua antamaan lääketieteellisestä syystä

Vastasyntyneestä johtuvat syyt:

- Raskauden keston nähden pieni (SGA) vastasyntynyt
- Ennenaikaisesti syntynyt (< 37 rv) vastasyntynyt
- Valohoitoa vaativa keltaisuus tai P-Bil High Risk Zonella
- Merkittävä kuivuma
 - painonlasku > 10%,
 - hypernatremia > 148 mmol/l
 - riittämätön virtsaaminen (vaippakalenteri)
- Matala verensokeri
- Jos vauva ei ime rinnalla ja äidin lypsämä maito ei riitä
- Vastasyntyneen sairaus

Äidistä johtuvat syyt:

- HIV
- Vesirokko, joka puhkeaa viisi päivää ennen synnytystä tai kahden vuorokauden sisällä synnytyksestä
- Äidin muu sairaus tai huono kunto synnytyksen jälkeen (esim. Sepsis, pre-eklampsia)
- Äidin lääkitys (harvinainen)
- Äiti ei omasta tahdostaan imetä (vaikka edut kerrottu)
- Äidin aktiivinen päihteiden käyttö

Imetystä tukevat lisämaidon antotavat

- Maitona äidin lypsämää maitoa, luovutettua äidinmaitoa tai äidinmaidonkorviketta
- Lisämaitoa voi antaa
 - nenämahaletkuun
 - kupilla
 - lusikalla
 - ruiskulla
 - imetysapulaitteella
 - tuttipullolla

Vauvan häiriötön ihokontakti syntymän jälkeen (Golden Hour)

- **Auttaa vauvaa sopeutumaan kohdun ulkopuoliseen elämään**
 - lämpötila pysyy hyvänä
 - verensokeritasapaino säilyy
 - hengitys ja pulssi tasaista
 - vauva on tyytyväisempi
 - vauvan kieli laskeutuu kitalaessa mahdollistaen oikean imuotteen.
- **Lisää vauvan ja vanhempien välistä vuorovaikutusta ja edistää kiintymyssuhteen muodostumista.**
- **Äiti hyötyy**, oksitosiini hormonia erittyy, käynnistää maidon herumisen ja synnytyksestä palautuminen nopeutuu.

LASTENLÄÄKÄREILTÄ VAADITTAVA KOULUTUS (20 t)

- Tutustu Pohjois-Savon hyvinvointialueen imetyksen edistämisen suunnitelmaan
- Pakollinen kurssi : Unicef UK Baby Friendly Initiative, <https://babyfriendly.litmos.com/self/signup/>
- Seuraavat Vastasyntyneiden teho osaston ohjeet
 - Vastasyntyneen varhainen ihokontakti
 - Kenguruhoidon suunnitelma
 - Pienen keskosen (< 32 rv /< 1501 g) enteraalinen ravitseminen
 - Sairaana vastasyntyneen ja keskosen imetyksen tukeminen liitteineen
- Power point esitykset ja muut materiaalit Teams
 - Vauvamyönteisyysohjelma
 - Terveen vastasyntyneen imetus
 - Keskosen imetyksen erityispiirteet
 - Sairaana vastasyntyneen imetyksen erityispiirteet

Sisällys

JOHDANTO	4
1 10 ASKELTA ONNISTUNEeseen IMETYKSEEN	6
1.1 WHO-koodi eli korvikekoodi	6
1.2 Vauvamyönteisyysohjelman pääperiaatteet	7
1.2.1 Yksilöllisyys	7
1.2.2 Perhekeskeisyys	7
1.2.3 Hoidon jatkuvuus	7
1.3 Imetyksen hyödyt lapselle	8
1.4 Imetyksen hyödyt äidille	8
2 NEUVOLAPALVELUIDEN VALUA- JA PERHEMYÖNTEISYYSOHJELMA	9
2.1 Neuvolapalveluiden imetyksen edistämisen toimintasuunnitelma	10
2.1.1 Imetysohjaus äitiysneuvolassa	10
2.1.2 Imetysohjaus lastenneuvolassa	13
3 NAISTEN POLIKLINIKKA	15
4 NAISTEN AKUUTTIKESKUS	19
5 NAISTEN OSASTO	25
6 VASTASYNTYNEIDEN TEHO-OSASTO	33
7 LASTEN JA NUORTEN OSASTOT	37
8 LASTEN JA NUORTEN POLIKLINIKAT	39
9 HENKILÖKUNNAN KOULUTUS	41
10 VAUVAMYÖNTEISYYSOHJELMA JA TOTEUTUMISEN SEURANTA	42
LIITTEET	43

LIITTEET

- LIITE 1. 9 vaihetta rinnalla
- LIITE 2. biologinen imetysasento
- LIITE 3. kompassit
- LIITE 4. Neuvolakortin välilehti
- LIITE 5. Naisten poliklinikan posterit
- LIITE 6. Antenataalisyöhye eli käsinlypsäminen raskausaikana
- LIITE 7. Kasinlypsy synnytyksen jälkeen

Vauvamyönteisyyden kansallinen kehittämisryhmä

THL:n auditointiryhmälle etukäteen

- Tilastotiedot edeltäviltä vuosilta
- Ohjeiden ja muun kirjallisen materiaalin tarkastelu

19.-20.4.2023

- Klinikan johdon haastattelut
- Lääkärien haastattelut
- Hoitohenkilökunnan haastattelut
- Sidosryhmien haastattelut
- Vanhempien haastattelut

**Vastasyntyneiden
teho-osasto
KYS**

THL:n palaute lyhyesti auditoinnista

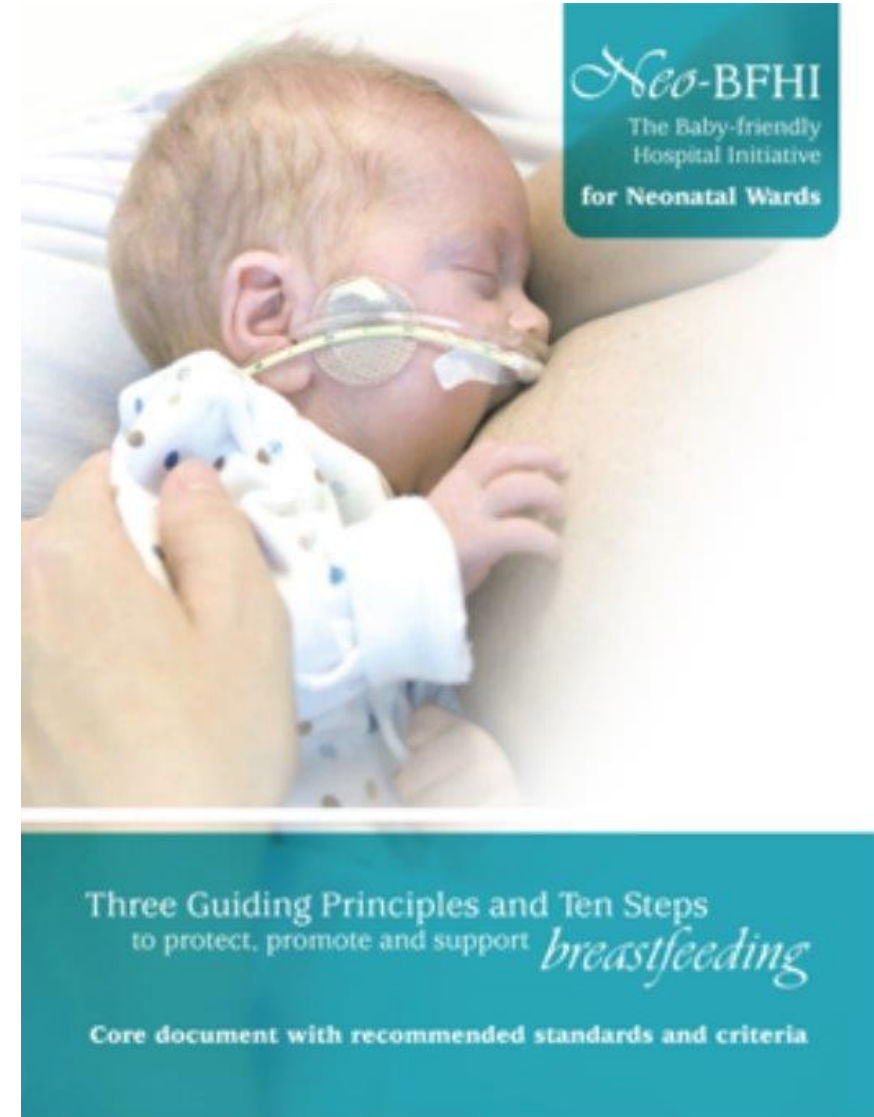
Positiivista

- näyttöön perustuvat hoitokäytännöt näkyvät toiminnassamme
- tiimityö, yhteistyö eri ammattiryhmien välillä
- vanhemmat kertoivat haastatteluista, että heillä on tervetullut olo osastollamme
- perheet uskaltavat olla heitä, ketä ovat
- perheet antaneet kiitosta kohtaamisesta ja läsnäolosta

Kehitettävää

- enemmän neo-BFHI:n toimintaohjelmaa näkyviin
 - perheille pitää tulla selväksi, että osasto on vauvamyönteinen
→ teippaukset/kyllit tms.

- Kuopion yliopistollisen sairaalan vastasyntyneiden teho-osastolle sertifikaatti 4/2023.

Jatkossa

- Tilastojen jatkuva tarkastelu ja toimintatapojen arvio
- Jatkuva kouluttaminen, uusien ja nykyisten työntekijöiden
- Sertifikaatin voimassaolo ja uudelleen auditointi

Randomized Controlled Trial > J Hum Lact. 2022 Aug;38(3):537-547.

doi: 10.1177/08903344211058373. Epub 2021 Nov 28.

Healthcare Professionals' Breastfeeding Attitudes and Hospital Practices During Delivery and in Neonatal Intensive Care Units: Pre and Post Implementing the Baby-Friendly Hospital Initiative

Heli Mäkelä ^{1 2}, Anna Axelin ¹, Terhi Kolari ³, Tuula Kuivalainen ², Hannakaisa Niela-Vilén ¹

- Kyselytutkimus ennen - jälkeen asetelmalla 131 teho- ja tarkkailuosaston hoitohenkilökunnan jäsenelle 2017-2019
- Synnytyksiä 1700/vuosi, level II sairaala
- Ruotsissa kehitetty imetysasennemittari
- Tulokset: Henkilökunnan imetysasennepistemäärä nousi Vauvamyönteisyys-sertifikaatin myöntämisen jälkeen erotus = 0.16, 95% luottamusväli [0.13, 0.19].
- Sairaalan tilastojen perusteella imetystä tukevat hoitokäytännöt paranivat.
- Varhainen ja katkeamaton ihokontakti lisääntyi merkittävästi.
- Ensi-imetys toteutui useammin ja täysimetettyjen vauvojen määrä lisääntyi Vauvamyönteisyysohjelman implementoinnin jälkeen.

Vauvamyönteisyyden toteuttaminen

Review > [Int Breastfeed J. 2023 Apr 15;18\(1\):22. doi: 10.1186/s13006-023-00556-2.](#)

Improving breastfeeding support through the implementation of the Baby-Friendly Hospital and Community Initiatives: a scoping review

Review artikkeli 278 tutkimuksesta

Vauvamyönteisten käytäntöjen toteuttaminen vaatii

- kansallista ohjausta ja johtoa
- lainsäädäntöä
- rahoitusta
- poliittisia päätöksiä
- koulutusta

Lääkärin rooli BFHI

Review > [Ann Nutr Metab. 2023;79\(6\):469-475. doi: 10.1159/000534004. Epub 2023 Sep 6.](#)

Role of Pediatricians in Promoting and Supporting Breastfeeding: A Position Paper of the International Pediatric Association Strategic Advisory Group on Infant, Child, and Adolescent Nutrition

- Kaikkien lastenlääkäreiden **tulisi ymmärtää imetyksen perusteet**, mukaan lukien imetyksen fysiologia, tunnistaa yleiset imetysongelmat ja neuvoa äitejä tai ohjata heitä saamaan asianmukaista tukea.
- Jopa tilanteessa, jossa heidän päivittäiseen työhönsä ei liity suoraa kontaktia äitien ja imeväisten kanssa, **lastenlääkärit voivat vaikuttaa merkittävästi politiikkaan ja käytäntöön.**
- Heidän tulee tukea työtovereita, jotka työskentelevät suoraan äitien ja vauvojen parissa ja varmistavat, että **järjestelmät ja ympäristöt ovat suotuisat imettämiseksi** ja tarvittaessa maidon erittymiselle.
- Lastenlääkärien ja **lastenlääkäreiden järjestöjen tulisi myös edistää politiikkaa, jolla pyritään edistämään ja tukemaan imetystä paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.**

**Kiitos ja antoisia
vauvamyönteisiä verkostopäiviä!**